

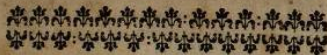
tanta asperitate & inopia; & Indorum ingenia diuinitus ita comparata sunt, vt ædificationis isto necessario vsu nihil amittant. Illud enim non extremo loco cogitandum est, & penitus prouidendum, ne dum Apostolicae abdicationi quidam inhaerent, vitæ commoditatibus destituantur, atque ita vel labore victi, vel viribus destituti bene institutum cursum reuocent. Nam qui aliquando suis dixerat, Nolite portare sacculum neque peram, idem alio tempore iisdem dixit, sed nunc qui habet sacculum tollet, similiter & peram. Quo in loco Bedam venerabilem audire licet, Nobis quoque, inquit, datur exemplum, iusta nonnunquam causa instante quædam de nostri propositi rigore posse sine culpa intermitteri, verbi gratia, cum per inhospitales porrò regiones iter agimus, plura viatici causa, quam domi habebamus, licere portare. Indicas sanè peregrinationes notasse videri potest. Atque hæc ad difficultates Indicarum missionum considerandas hæctenus dixisse sit satis, illud postremò adiciendum puto. Indicas & commoditates, & difficultates non ex aliarum nationum lege aut consuetudine, sed ex sua ipsarum esse metiendas, & Dei zelo præeunte tum verò experientia duce, illud in omnibus intuentum, vt non queramus quod nobis vtile est, sed quod multis, vt salui fiant.

Luc. 10.

Luc. 22.

Bedæ
lib. 6. in
Euang.
Luc. 6. 22.

DE

DE PROCVRANDA
INDORVM SALVTE.
LIBER SEXTVS.

*Breuius ea de Sacramentis attinguntur,
quæ rudibus Indorum Populis ne-
cessaria visa sunt.*

CAPVT PRIMVM.

*Quatenus modo de Sacramentis
agendum sit.*

E diuinis Sacramentis administrandis, quod vnum ex iis, quæ proposuimus, restat, si pro argumenti dignitate discreandum esset, magnum opus existeret, & quod in alterius parte numerari cum ipsum per se tantum sit, merito quodammodo indignaretur. At nos rem tantam nullo modo aggredimur, qui de Sacramentis contra impuden-

E c tes

436 DE PROCURANDA INDORVM
tes Nouatorum calumnias, & ab ipsa Ecclesia in
magno & œcumenico Concilio Tridentino copiosè grauiusque definitum, & illustres nostræ
ætatis scriptores nusquam aut vberius, aut felicius
quam in illis asserendis, explicandis, commendandisque
laborasse, non ignoremus. Igitur cum Hæreticis res nobis modo non est, sed ne
Catholicos quidem antiquos, & in religione constantes
admonendos, cohortandosve existimamus, quorum
illud insignem eruditionem, hoc dicendi facultatem non
vulgarem requirit. Tantum breuiter, ac penè cursim ea
de Sacramentis attingemus, quæ rudibus Indorum
populis necessaria videbuntur, atque in iis maximè
insistemus, quæ per imperitiam, aut incuriam quorundam
contra veterem & Ecclesiasticam disciplinam inter
hæc neophytos obrepisse & percrebuisse notauimus.

CAPVT II.

*Multa in his regionibus contra Ecclesiæ
consuetudinem geri.*

NAm ex quo tempore obedientia duce ad
has regiones Indicas venimus, non pauca
in Sacramentorum functione minus conuenienter
Ecclesiasticis institutis, nonnulla perturbatè
profus atque ineptè geri, & diu mirati sumus, &
dolenter sepe commemorauimus. Causa mihi
cogi

cogitanti nulla certior occurrit, quam quòd
Euangelium non tam prædicatorum, quam militum
manu in has nouas orbis nationes inuentum
sit: quorum socordia cum imperitia coniuncta
multa absurdè peperit, quæ accedente
consuetudine consummata tanquam legitima
habentur. Ita priores posterioribus errandi
viam munierunt, vt vix liceat doctis & piis
hominibus veterem totius Ecclesiæ consuetudinem
restituere, habeanturque rerum Indicarum
imperiti, qui religionem & Sacramenta
Ecclesiæ integre, ac pro dignitate Indis
tradere cupiant. Quid plura? Cum in
Prouinciali Concilio Limesi ab omnibus
Peruenis Episcopis, cæterisque grauius
viris ad ea vitia emendanda multum
operæ & studij collatum sit, atque edita
egregia decreta de reformatione permulta,
nihil tamen amplius perfectum est, quàm si
ab otiosis nauis de Republ. moderanda
consultatum esset. Quis verò non doleat
Baptismo plebrosque adultos initio
passim, & nostro tempore non rarè
ante perfundi, quàm Christianam
catechesin vel mediocriter teneant,
neque an vitæ flagitiosæ, & superstitiosæ
pœnitentia tangantur, neque verò
id ipsum, quod accipiunt, an velint
accipere, satis constet? Quid illud,
quod confessiones sepe ita fiunt, vt
neque Indus intelligat sacerdotem,
neque intelligatur ipse, quid dicat,
tam supinè parochis nonnunquam
dormiantibus, vt neque peccatorum
rationem exigant, neque doloris
sensum requirant, nihilque magis
curent, quam vt à se quam citissimè
constitentes ablegent. Porò Eucharistiam
qua le-

438 **DE PROCURANDA INDORVM**
ge contra omne & diuinum, & Ecclesiasticum
jus non solum quotannis adulti Indi, verum etiam
morientes ritè confessi prohibentur accipere?
Quam si quispiam nostrum porrigere velit, & via-
tico munire migrantem, nouitatis accusatur, &
facilegij propemodum reus agitur. Quod si hoc
venerationi Eucharistiæ prætextitur, cur saltem
quæso Extrema vnctio subtrahitur? Neque in syl-
uis tantum aut remotis oppidis, sed in ipsa no-
stra vrbe, in ipso sacro Xenodochio morituris
tanto bono priuantur. Horum similia sunt plu-
rima. Etenim matrimoniorum errata vel socor-
dia, vel imperitia ministrorum admissa longum
esset enumerare. Quales sint infidelium nuptiæ,
quibus gradibus apud Indos contractæ valeant,
quæ impedimenta Apostolicis literis his neophy-
tis sublata sint, quæ etiam dum integra restent,
pauci scire laborant. Hanc igitur tam vastam
sylvam ingressi illos tantum errores rescilere cupi-
mus, qui & perniciosiores, & magis vulgares
sunt.

CAPVT III.

De voluntate Baptismo necessaria.

Igitur in Baptismo, barbaris præsertim, conse-
rendo, tria spectare debet fidelis, & prudens
dispensator mysteriorum Dei, Voluntatem, Fi-
dem, Pœnitentiam. Voluntas sanè omnino co-
gnoscenda est eorum, qui ad Fidei Sacramentum
aspirant,

aspirant, nec nisi petant, & insistent, Christianæ vi-
tæ professione donandi sunt. Ecclesiæ consuetudo
tenet, vt priusquam catechumenus baptizetur,
ter interrogetur, & terriò respondeat, baptizari se
velle, quòd intelligerent Sancti Patres magnum
esse Christianæ Religionis pondus, magnas Euan-
gelicæ turris expensas, nec nisi te admodum de-
liberata, & perspecta hominum imbecillitati tem-
merè rem tantam debere committi. Quod pro-
fectò non nuda cæremonia obseruandum est, sed
multo magis spiritu & veritate. Vt non solum
infideles Indi diligenter explorentur, verum co-
gnita iam, & perspecta voluntate diu in catechu-
menorum ordine teneantur, quò & instructiores
veniant & plures faciant mysterium salutis suæ.
Quam Ecclesiæ veterem disciplinam ita in hoc
nouo orbe neglectam intuemur, vt nusquam
contra Euangelij dignitatem magis irreligiousè,
& contra hominum salutem magis perniciosè
peccatum esse intelligamus. Dum enim quoquo-
modo per fas, & nefas, per dolum, & vim gen-
tes barbaras Christianas efficere properant ho-
mines impetiti, aut improbi, nihil aliud agunt,
quam vt Euangelium ludibrio exponant, & Fi-
dei temere susceptæ desertores certissimo exitio
afficiant. Non enim tales, vt est in Decretis
Patrum, inuicti saluandi sunt, sed volentes, vt
integra sit forma iustitiæ. Equidem censerem
Prouinciali Concilio nihil grauius decernen-
dum fuisse, ac fore deinceps, nihil etiam seu-
rius vindicandum, quam vt Indi adulti ante ba-
ptismum per annum, aut etiam amplius, nisi disci-
men mortis vigeret, in Fidei mysteriis perdiscèdis,
Ec § &

*Cic. Tol.
4. c. 55.
d. 45. De
Indan.*

& voluntate bona confirmanda distingerentur. Ita fieret vt serius impetratam baptismi gratiam pro magno haberent, & diligenter conseruarent, quemadmodum in concedenda Eucharistia vsu venisse cernimus. Sed quid agimus de iis, qui contra salutem hoc Ecclesie institutum baptizati sunt? Certè si nullam habuisse voluntatem perspicerentur, atque omnino inuiti & repugnantes, & contradicentes baptizati sunt, nullo modo Christianum characterem accepisse existimandi sunt, quemadmodum est ab Innocentio tertio definitum, neque enim sine suscipientis voluntate Sacramentum constare potest, quod accipere non potest, qui non præbet vtrumque consensum. Verum si voluntas nonnulla non defuit, tamen si vel vi, vel minis extorta, quia re vera characterè Christi insignitus est, cogendus est Fidem semel susceptam conseruare, ne Christi Sacramentum magna fiat iniuria, si profanum per licentiam reddatur, quod est etiam ab eodem Pontifice secundum Toletani Concilij decreta declaratum. Illud autem habet questionem non facilem, vtrum cum barbarus baptismum vrbis ignorat, & tamen non contradicens baptizatur, vere Christianum characterem accipiat necne. Nam rei ignoratæ voluntas esse non potest, cum nihil ametur nisi cognitum aliquo modo. Itaque qui interrogatus, an velit in se fieri, quod fit in aliis, aut etiam nihil interrogatus baptismum perfunditur, nihil inter baptismum, & profanam aquam discernens, nihil ibi religionis agnoscens, is profectò quomodo velit, quod nunquam cogitavit, non facile potest dici. Cum verò Sacri Canones nihil

De baptismi eius effe. c. Maiore, §. iij. qua.

Ibidem.

nihil aliud tradant obstare baptismò, quàm voluntatem baptismò renitentem, & contradicentem, tumque hoc loco hominem nihil dissentire, nihil reclamare ponamus, iterare postea baptismum, si ille saluus esse velit, difficilis exempli apparet. Quam questionem ne quiquam otiosam putes, sciat apud nos esse frequentem in iis præsertim Æthyopibus seruis, qui ex Cabouerde asportantur. Hos enim si conuenias, an Christiani iam sint, audies non raro, se se cum essent impuberes simul cum aliis plurimis in nauì, aut litore deprehensos baptizatos esse, cum certè quid secum ageretur, ignorarent nisi quod multi simul à clerico, aut milite quopiam aqua aspergebantur, & exinde Christianos se fieri audiebant, cum neque hoc etiam ipsum quid esset edoceretur, neque rem ipsam penitus intelligerent, & homines barbari iumentis similes, minime quid illud esset scire curarent. Digladiantur quidam, vtrum si neutra voluntas detur, baptismus sit rarus. Diuus quoque Augustinus non parum hæret in fine librorum de baptismò, vtrum baptismus per jocum & non serio collatus habendus sit certus ac constans. Vbi ita scribit: Solet queri, vtrum nihil interfit quo animo accipiat ille cui datur, cum simulatione, an sine simulatione; si cum simulatione vtrum fallens an jocans sicut in mimo. Et quibusdam interpositis quibus se Ecclesie iudicium expectare ea de re profiteretur, adiungit, Nequaquam dubitarem habere eos baptismum, qui vbiicumque & à quibuscumque illud verbis Evangelicis consecratum sine sua simulatione & cum aliqua fide accipissent, quanquam eis ad salutem spiritualem non

Calet. 3. f. 9. 68. art. 7. Sol. in 4. d. 5. ar. 7. D. Aug. l. 7. de Baptismo cõtra Donatistam, c. 53. De conf. d. 4. c. 10. l. 1.

prodesse, si charitate caruissent, qua Catholica in-
fereretur Ecclesiæ. Et mox, ubi autem, neque fo-
cietas esset vlla ita credentium, neque ille, qui ibi
acciperet, ita crederet, sed torum ludicre & mimi-
cæ, & joculariter ageretur, vtrum approbandus es-
set baptismus, qui sic daretur, diuinum iudicium
per alicuius reuelationis oraculum, concordati ora-
tione, & impensis supplicii deuotione gemitibus
implorandum esse censerem. In hac ergo dubita-
tione cum de voluntate Indi, aut Æthyopis teme-
rè baptizati quæritur, illud mihi certum est, si satis
meminit se sine simulatione, & cum aliqua fide, vt
Augustinus dixit, suscepisse baptismum, hoc est, in-
tellexisse illud esse ritum aliquem Christianorum,
atque ita in se fieri permisisse, quamvis cætera
Christianæ religionis non sit edoctus, approban-
dum esse baptismum, minimeque repetendum. Re-
enim vera consensisse putandus est, qui cum videret
in se fieri quod ad Christianam religionem
pertinere vtunque sciebat, non contradixit. Quod
si nullo modo quid esset baptismus, agnouit, neque
illum à profana & quacunque alia asperione di-
stinxit, penitus Christi, & Ecclesiæ Fidem igno-
rans, non magis voluisse intelligendus est, quam
si dormiens, aut amens baptizaretur, cum nulla
antea eius significatio extitisset. Quem sanè nullo
modo baptizatum esse ego non dubito, quem ad-
modum ne illum quidem, de quo Augustinus valde
dubitatur, qui per iocum prorsus, ac non serio bap-
tizaretur. Nam & dissentire, atque abnuere pu-
tandus est, qui contra vetus institutum suum ali-
quid noui prorsus ignarus accipit: & satis est cum
nullam baptismi voluntatem habere, neque ex-
pressam,

De ba-
ptismo, c.
Mair. 5.
idè qua-
ratur.

pressam, neque interpretatam, quam in adul-
tis ad substantiam sacramenti requiri sanior, &
certior Doctorum sententia habet. Ac satis id
docuisse Innocentius III. videtur, cum de bap-
tismo dormientis aut insani improbando, si an-
tecedentis voluntatis signa non extent, senten-
tiam tulit. At verò cum neque barbarus ipse sa-
tis exploratam habet præteritam voluntatem suã,
neque notitiam illius temporis, neque verò in-
diciis manifestis percipi res potest, quod fre-
quens est in hac superiorum temporum perturba-
tione, & barbarie, salutare consilium Alexan-
dri III. sequendum est, & conditione adhibita bap-
tismus iterum conferendus. Porò voluntatem
parentum in baptismo paruulorum suorum ad
substantiam sacramenti necessariam esse, quamvis
asserant quidam, rectè tamen asseri non potest. Sed
tamen parentibus inuitis, si infideles sint, eorum
paruulos non esse baptizandos, quanquam non
sine patrocinio nobilium auctorum vtrinque in
scholis res agitur, tamen Thomæ sententia &
Ecclesiæ consuetudine & Concilij Provincialis
authoritate longè præferenda est, dummodo in
mortis periculo constitutū paruulum nulla ex-
pectata parentū voluntate baptizare licere & decere
quoque cõcedamus, quod authores quidam pij &
docti pro illorum salute defendunt, & à nostris
aliquando cum laude factum meminimus. Cum
verò ex duobus parentibus alter filium paruulum
Christianum fieri vult altero repugnanter & con-
tra nitente, iuxta Concilij Toletani, & Limensis
decreta, baptismus fauendum est, & illius ius præ-
ferendum, qui de filij salute melius cogitat. Atque
hæc

ibidem.

De ba-
ptismo, c.
De qui-
bus. Dur.
in 4. dist.
4. q. 6.
Pal. 6. 40.
Contra
sententiam
Cai. 3. p.
9. 68. ar.
10. & So-
tus in 4.
d. 1. 4. 10.
D. Th. 2.
2. q. 10.
211. Com.
Lim. Cõf.
27. Ser.
in 4. c. 5.
ar. 10. in
fina. item
confirmas
Cõf. Lim.
Cõf. 27.
Cõf. Tol.
c. 6. 1. 28
q. 1. luda
qui,

CAPVT IV.

*De Fide & Pœnitentia ad baptismi
gratiam necessaria.*

48.10.
¶ 2.

Fidem verò in Dominum Iesum Christum, & Pœnitentiam in Deum, quam Paulus prædicabat in gentibus, Petrus ab Hebræis exigebat, necessariam esse, vt baptismus non solum Christi militem faciat, sed gratiæ etiam & salutis donatio afficiat, nemo est tam ineptus, qui dubitet. Verum quæ Fidei mensura exigenda sit in catechumeno, & quibus modis agendum, vt satis instructus, & firmus veniat ad lauacrum Christi, satis est in libro superiore explicatum. Pœnitentiam autem hoc est antea vitæ veram detestationem, atque in posterum firmum corrigendæ consilium, rarus est certè in Parochis, qui pro dignitate requirat. Nam & pristinæ superstitioni vulgo hærent, & concubitus nefarios retinent, & ebriositatem suam non deponunt: plerique honoris causâ baptismum ambiunt, ne ab Ecclesia arceantur, nonnulli vt Hispanis Dominis ea in re gratificentur, atque eiusmodi fictionibus apud barbaros plena sunt omnia, nostra certè maxima ignauia, qui supini, atque oscitantes ea de re cogitamus, digni certe, qui tanti sacrilegij pœnas luamus. De hac vitæ emendatio

emendatione curanda & exploranda in competentibus multa antiqui Canones, multa noua synodalia decreta præclare præcipiunt: sed facillè omnia contemuntur ab iis, qui quæstum amant, salutem hominum, & Christi dignitatem non amant. Itaque ex antiqua Ecclesiæ consuetudine perquam commodum mihi videretur, vt catechumeni aliquot dies, si menses longum esset, ieiuniis & precibus aliisque piis operibus pro facultate sua exercerentur ante baptismum, tum verò vt testimonium ferrent temperasse se à flagitioso concubitu, ab omni superstitione gentilica, præcipueque ab ebrietate, Ecclesiam quoque frequentasse, & omni officio vitæ superioris emendationem declarasse. Ita fieret, vt paratiores venirent, & quam tandiu probati gratiam adipiscerentur, non ita facile reuersi ad vomitum corrupturi essent. De qua re legi Gratianus potest in quarta distinctione de consecratione, & ceteri, qui de catechesi, & præparatione baptismi necessaria copiosè scripserunt.

CAPVT V.

*De iis, qui se baptizatos vel negant
vel mentiuntur.*

DE iis verò, qui baptismum vel datum sibi esse mentiuntur, vel acceptum iam à se negant, cum sit vtrumque pars sacrilegij & perisculi, merito synodalia decreta cautos esse Parochos

446 DE PROCVRANDA INDORVM
chos iubent. Sunt enim qui reuera baptizati non
sunt, cum tamen Christianis nominibus appellen-
tur, & Ecclesiastica mysteria conuentusque fre-
quentent. Hoc ex temporum superiorum pertur-
batione accidisse constat. Atque in horum aliquot
nos incidimus, qui cum diu Christiani haberen-
tur, & Ioannes, aut Francisci, aut Petri vocaren-
tur, tandem concionibus nostrorum permoti si-
mulatione deposita baptizari se postularunt, & re
diligenter discussa, inuentum est eos non fuisse re-
vera Christianos, sed à parentibus Indis subtra-
ctos per Hispanicos Dominos eiusmodi nomini-
bus fuisse donatos. Nonnulli quoque Æthiopes
cum sæpe confessiones annuas peregerissent, rogati
aliquando ea de re se nunquam esse baptizatos
apertè confessi sunt. Erit igitur adhibenda non
exigua diligentia præsertim erga aduenas & igno-
ræ regionis homines. Contra alij ea occasione se
baptizatos sæpe dissimulant, baptismumque sup-
plices petunt, quem re vera iam acceperunt, eo
sanè consilio, vt uxores nouas ducere liceat, cum
veteres displicent. Eum fucum prudentiores Pa-
rochi deprehendere solent. Ne igitur, vel grandi
facilegio iterato sacramento contaminentur, vel à
necessario excludantur, vigilare Sacerdotes
oportet. Et cum res liquido constare non potest,
atque is qui baptismum petit, alioqui testimonium
habet integritatis suæ, probabilique vtrinq; ratio-
ne dubia prudenti viro causa sit, Beati Leonis de-
cretum salutare seruandum est, de iis, qui in
captiuitate positis parentibus nati sunt, & ba-
ptizati sunt, certum esse non potest, quorum
potius salutem consulendum docet lancto regenera-
tionis

Leo ep.
34. c. 1.
De Conf.
d. 4. cum
si aque.
Idem in
ep. 90. c.
16. De
Conf. d. 4.
c. si nul-
la.

rationis adhibito. Quia quod non ostenditur ge-
stum, ratio non finit, vt videatur iteratum.

CAPVT VI.

De Sacramento Confirmationis &
illius materia.

HÆc pauca de baptismo Indorum: neque
verò plura de sacri Chrismatismis sacramen-
to dicenda sunt. Ac bene habet sanè, quod Con-
firmationis sacramento neophyti nostri priua-
ti non sunt: tamen partim penuria Episcopo-
rum partim fortassis negligentia, raro eam gra-
tiam Indi consequantur. Illud hoc loco, pro
instituto nostro dicendum est, materiam huius
sacramenti à Doctoribus, & Florentino Con-
cilio tradi, Chrisma ex oleo, & balsamo ab
Episcopo consecratum. Dubitant verò multi, an
balsamum re vera ad essentiam sacramenti perti-
neat: & plerisque assentientibus, Sotus, & Cai-
tanus graues authores negant, qui si de vero
balsamo loquantur, omnino tenendi sunt, cum
eorum sententiam satis Apostolica Sedes confir-
masse videatur. Extat enim indultum à Pio
Quinto Pontifice maximo Episcopo Tucuma-
nensi darum, quod nos ipsi in autographo vi-
dimus, vt in hac Occidentali India, liceat in
confectione Chrismatismis pro vero balsamo suc-
cum quandam adhibere, natium his regio-
nibus, qui balsami odorem, & suauitatem
maximè

Caiet. 3.
p. 972.
ar. 2. Sot.
in 4. d. 7.
ar. 2.

448 DE PROCVRANDA INDORVM
maximè refert. Non igitur verum balsamum de
essentia est sacramenti, nisi malis materiam sa-
cramentorum Ecclesiæ subdi, quod omnes viri
docti repudiant.

CAPVT VII.

De Eucharistia percipienda diuinum esse præceptum.

SEquitur vt de Eucharistiæ perceptione dica-
mus, à qua genus Indorum latissimè exclu-
sum, adhuc homines docti, & pij frustra con-
queruntur. Quem totum locum vt commodius
explicemus, dicendum erit de ipso iure diuino,
& Ecclesiastico percipiendi Eucharistiam: tum
quid de consuetudine hucusque seruata sentiend-
um sit, & de salute eorum, qui sine viatico cœ-
lesti de vita decedunt: postremo quid deinceps
fieri expediat, admittendine sint an excludendi
à sacris mysteriis Indi? Ac primum non parua
quæstio est inter Theologos, Vtrum re ipsa su-
mere Eucharistiam iuris diuini præceptum sit.
Quidam enim non aliam, quam Ecclesiasticæ
constitutionis vim agnoscunt, quorum potest vi-
deri non improbabilis sententia, quod videamus
Ecclesiam quibusdam dare, quibusdam negare
Eucharistiam, etiam cum supremus agit spiri-
tus: de qua re & antiqui Canones complures
sunt, & quarundam hodie quoque Prouinciarum

mos

Bona. in
4. d. 11.
art. 106.
q. 1. Alex.
Hales 4.
p. 9. 51.
memb. 4.
Caiet. 3.
p. 9. 8. ar.
11. q. 12.

mos est, vt ij, qui per publicos magistratus ad
supplicia ducuntur, non communicentur. Atqui
ius diuinum Ecclesia tollere, aut immutare non
potest. Non ergo iuris diuini est, vt homines
etiam in vitæ sine Eucharistiam accipiant. Adde
quod verba Christi, quibus maximè apud Ioan-
nem necessaria ad vitam æternam carnis & san-
guinis Christi perceptio perhibetur, æquè de om-
nibus loquuntur, adultis, inquam, & paruulis, vt
Augustinus sæpissime aduersus Pelagianos con-
tendit, præcipuè libro primo de peccatorum me-
ritis, & remissione, quod etiam Innocentius pri-
mus in epistola ad Concilium Mileuitanum aper-
tissimè docet. At verò paruulos sacramento alta-
ris imbui, quicquid Græci, & Boëmi Hæretici
contradicant, vique adeo non est necesse, vt
contraria potius consuetudo teneatur in Ecclesia
Dei, & olim si qui Patres paruulos communican-
dos putarunt, nulla id salutis necessitate fecisse,
sine controuersia credendum est, vt Synodus Tri-
dentina commonuit. Hæc igitur cogitanti mihi,
tum verò ad huius occidui orbis Ecclesias oculos
conuertenti, nihil iuri diuino repugnare, si iam
baptizati adulti Eucharistiam nunquam percipi-
ant, pene persuasum esset, nisi me inde reuoca-
ret non modo D. Thomæ illiusque sectarum
authoritas, quæ apud me valet plurimum, sed
etiam perspicua atque efficax, quantum ego sen-
tio, ratio. Si enim sacramenti cuiusque neces-
sitas ex ipsius significatione intelligenda est, vt Ec-
clesiæ consensus docet, & baptismum idcirco ad
vitam necessarium omnino fatemur, quod spi-
ritualis generatio sit, nemo autem viuere queat,
nisi

Aug. lib.
1. de Pec-
cat. meri-
tis. c. 10.
Innoc. 1.
ep. 18. in
Rescript.
ad Conc.
Mil.

Conc.
Trid. sess.
21. c. 4.

D. Tho. 3.
p. 9. 80.
ar. 11.
Dom. Sol.
in 4. d. 12.
q. 1. ar. 11.
Petr. Sol.
De Euc-
char. lect.
9. Pal. in
4. d. 9. q. 1.
nisi

nisi nascatur: Pœnitentiæ quoque sacramentum necessarium agnoscimus lapsis post baptismum, quod in eo per clauis Ecclesiæ ianua aperitur regni cœlestis, qua oclusa nemo introire possit in regnum: cum Eucharistia cibus sit animæ, idque ex ipsa materia, & institutione Domini apertissimè constet, qua obsecro ratione existimare possumus, nisi infanimus, tam pretiosum, tam saluarem cibum à Saluatore nostro institutum, & commendatum fidelibus, quibus tamen liberum sit vel nunquam illum ore contingere? An est minus necessarius vitæ tuendæ cibus, quam medicina lethali languori curando? Nam qui vt hinc euadant, Christum manducari spiritualiter à fidelibus posse aiunt, etiamsi sacramentaliter non manducant, atque eo cibo vitam animæ ali, vera illi quidem asserent, sed nihil de argumentationis robore imminuunt. Etenim spiritualis Christi manducatio etiam veteribus Patribus communis fuit, vt Apostolus sanè confirmat, Omnes, inquit, in mari & in nube baptizati sunt, & omnes eandem escam spirituales manducauerunt. Attamen populus Christianus in nouo testamento sicut ad vitæ generationem accepit baptismum, ita etiam ad vitæ iam acceptæ alimentum accepit Eucharistiam. Ipsum ergo Christum sacramentaliter sumere debet ad vitam spirituales conseruandâ, sicut in ipso Christo per baptismum necessariò nascitur. Neque mihi placeat, vt re ipsa atque actu accipere hunc panem ad vitam animæ sustentandam opus sit; satis esse non dubito, vt voto accipiar ab eo, qui non est idoneus actu accipere, dummodo re ipsa,

atque

1. Cor. 10.

atque actu aliquando suscipiar, quemadmodum de baptismo, & Confectione Sacramentali Fides Catholica sentit. Etenim sicut de baptismo dictum est à Domino, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto non potest introire in Regnum cœlorum, ita etiam ab eodem de Eucharistia dictum est, Nisi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis. Et sicut illic legimus, Itè docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: sic etiam hic: Hoc facite in meam commemorationem. Nam quod illa Domini verba, de Fidei manducatione tantummodo intelligenda quidam volunt, grauius & periculosè labuntur. De vtraque enim manducatione & Fidei, & Sacramenti Christum loqui tum ipse contextus aperte docet, tum Ecclesiæ Catholicæ consensus cõstantissimè confirmat, quæ testimonij illis ex sexto Capite Ioannis ad doctrinam Eucharistiæ confirmandam perpetuo in Concilijs & decretis vsa est. Verè ergo loquitur Christus de Sacramentali manducatione, quæ tantum Fidelibus baptizatis in hac vita positis conuenire potest: beatis & antiquæ legis patribus conuenire non potest, qui tamen Christum spiritualiter manducauerunt. Quod si hæc tam illustra scripturæ verba nulla essent, si nulla etiam cibi significari ratio haberetur, illud tamen abundè esse deberet, quod Ecclesiæ præceptum de communicando ex Concilij Lateranensis tempore legimus, vsum verò & perpetuum & vniuersalè ex ipso Spiritu sancti aduentu cernimus, sentire verò fidelibus liberum fuisse tunc penitus à communione abstinere, vel ad id humano non diuino

Ioan. 3.

Ioan. 6.

Matt. 28.

1. Cor. 11.

Ff iistitu

instituto vocatos esse, magnæ profectò imperitiæ est. Neque enim Ecclesia de sacramentis percipiendis solet ferre leges, sed quibus temporibus necessarid sumantur, & qua ratione definire, id ad se pertinere propriè agnoscit. Est ergo est iuris diuini præceptum, vt omnes adulti iam baptizati aliquando communicent. Tempora autem percipiendæ Eucharistiæ duo præcipuè sancta mater Ecclesia definiuit: vnum cum quis mortis angustiis, aut periculo premitur, tunc viatico necessario iuuandum sacri Canonis statuit: alterum quotannis in Dominico Paschate, de quo præceptum extat Lateranensis Concilij, & Tridentinus Canon in hæc verba, 'Si quis negauerit omnes, & singulos Christi Fideles vtriusque sexus, cum ad annos discretiopis peruenerint, tenci singulis annis saltem in Paschate ad communicandum iuxta præceptum sanctæ Matris Ecclesiæ, anathema sit.

*Concil.
Nic. can.
13. 2. 6. 9.
6. De hu
mor. & in
Cõ. Car.
1ba. 4. c.
77. Conc.
Lato. c. 23
Conc.
Tri. sess.
23. c. 9.*

CAPVT VIII.

*Quod quamvis diuinum præceptum sit
de communicando, possit tamen Ec-
clesia pro iudicio suo communionem
negare.*

CVM igitur & diuinum ius secundum sanio-
rem & certiozem doctrinam, & Ecclesiasti-
cum præceptum secundum Fidem Catholicam,
habeat

habeat, vt omnes adulti iudicij compotes sacra-
mentum altaris accipiant, magna mihi questio,
& antehac, & modò maximè visa est, quid de
seruato hucvique more in hac noua Occidentali
Ecclesia sentiendum sit, vbi Indi adulti iam bap-
tizati, iidemque legitimè peccata confessi, neque
semel singulis annis, neque verò mortis vrgente
discrimine communicantur, adeoque id visu rece-
ptum est, vt si contra fieri contingat, non leue
scandalum homines putent. An debet consuetu-
do hæc inter eas numerari, quas Augustinus sapienter
pro varietate locorum varias esse in Ec-
clesiis seruandas docet? At ille in iis tantum cam
facultatem tribuit, que non sunt contra Fidem
Catholicam, & Conciliorum Generalium de-
creta, quale de communicandis adultis omni-
bus esse, dubitare non possumus. An verò harum
regionum homines tandiu absurde contra Ecce-
siasticam disciplinam, & Euangelicam legem er-
rasse arbitrabimur? At multi Præsules, & docto-
res sapientia, & religione præstantes eiusmodi
morem, vel probarunt, vel certè dissimularunt.
An potius quod hæctenus factitatum est, ita non
penitus improbare debemus, vt corrigi tamen &
in meliorem vsum transferri oporteat: Mihi fa-
nè ita videtur: vt & modestè de hac Ecclesia no-
ua sentiamus, & tamen veritatem Euangelij, sa-
luti præsertim Indorum tantopere necessariam
asseramus. Quod vt facilius intelligatur, oportet
illud diligenter aduertere, quòd quamvis diuini
& Euangelici iuris sit, vt Christianus aliquando
communicet, potest nihilominus illum Ecclesia
à communionem suspendere non solum ad defini-

*Aug. ad
Iuanuuij
ep. 118.
C. 119.*

tum tempus, sed etiam per totam vitam, & quod
 mitabile est, neque tamen vlla ex parte ius di-
 uinum violatur. Id ita esse complures antiquorum
 Conciliorum Canones apertissimè monstrant,
 quibus propter varias causas etiam verè peniten-
 tibus cum de vita exeunt, non esse concedendam
 Eucharistiam legimus. In vno Elyberino Concilio
 omnium propemodum Prouincialium antiquis-
 simo, pluriquam septem aut octo canones ob varia
 commissa, neque in fine communionem accipien-
 dam esse decernunt. Ac nequis vel Prouincialis
 Concilij authoritatem, non magni faciat, vel pec-
 ciliarem alicuius regionis & Ecclesiæ eam seue-
 ritatem putet, legar beati Innocentij Papæ episto-
 lam ad sanctum Exuperium Episcopum Tolosa-
 num, cuius verba recitare placet, Quæsitum est, in-
 quit, quid de his obseruari oporteat, qui post ba-
 ptismum omni tempore incontinentiæ & volu-
 ptatibus dediti, in extremo fine vitæ suæ, peni-
 tentiam simul, & reconciliationem communionis
 exposcunt. De his obseruatio prior, durior: poste-
 rior inseruiente misericordiâ inclinatio est.
 Nam consuetudo prior tenuit, vt concederetur
 eis penitentia, sed communio negaretur. Nam
 cum illis temporibus crebræ persecuciones essent,
 ne communionis concessa facilitas homines de
 reconciliatione securos non reuocaret à lapsu,
 negata meritò communicatio est, concessa peniten-
 tiâ, ne totum penitus negaretur, & duriorum rem-
 issionem fecit temporis ratio. Sed postquam
 Dominus noster pacem Ecclesiis suis reddidit, iam
 depulso terrore, communionem dari abeuntibus
 placuit,

Conc. E-
 lyberinũ
 c. 1. tom.

Innoc. i.
 epi. 3. c. 2.

placuit, & propter Domini misericordiam quasi
 viaticum profecturis. Quem morem Pontifex ipse
 Innocentius deinceps retinendum decernit, mag-
 gnæ Nicænæ Syhodi authoritatem secutus, cuius
 decimus tertius canon habet: De iis qui exce-
 dunt, antiqua & canonica lex nunc quoque ser-
 uabitur, vt si quis vita excedit, vltimo & maximè
 necessario viatico ne priuetur. Quamvis ergo hoc
 decretum Nicænum toto orbe terrarum perpetuo
 obtinuerit, tamen negare non possumus anti-
 quiores Patres etiam in extremo vitæ sine qui-
 busdam penitentibus viaticum detraxisse: ne-
 que ea in re sanctissimos viros, atque doctissimos
 diuino præcepto restituisse sentire sine impudentia
 possumus, cum præsertim Innocentius primus
 merito id factum apertè fateatur. At, tu ipse, di-
 cet aliquis, diuinum & Euangelicum de Eucharis-
 tia sumenda præceptum status: statuo sanè, sed
 ita tamen vt Christus Dominus Ecclesiæ suæ
 commiserit, quando, & quomodo, & à quibus
 Eucharistia sumeretur. Itaque potest illa legitima
 ex causa, & tempus prorogare, & omnino sus-
 pendere aliquem à communione: sicut potuit
 eadem aliquando infantes communicare proba-
 bili ex causa, & mox id prohibere ex causa: po-
 tuit plebem vtraque specie communicare, &
 mox id ipsum lege vetare. Nam vbique quidem
 illa in dispensatione Sacramentorum potestatem
 maximam habet diuinitus datam, sed nusquam ita
 illustrem atque perspicuam, atque in hoc omnium
 diuinissimo Sacramento, quod profectò præclare
 docent Tridentini Patres, in illis verbis, præterea
 declarat, hæc potestatis, perpetuo in Ecclesia fuisse,

26. q. 6. c.
 de his vñ
 rō.

Diff. 2. 1.
 c. 2.

456 DE PROCURANDA INDORVM
vt in sacramentorum dispensatione salua illorum
substantia ea statueret, vel mutaret, quæ susci-
pientium vilitati seu ipsorum sacramentorum ve-
nerationi pro rerum, temporum, & locorum va-
rietate magis expedire iudicaret. Si quis ergo ex
me presse, & scholasticè querat, qualem sit de
Eucharistia percipienda diuinum præceptum, il-
lud sine dubio responsum sum, vt omnes Clauis
corpus ab Ecclesia datum accipiant. Neque enim
iubentur arripere ipsi, sed de manu ministrorum
sumere: à quibus & petere debent, & cum illi
tribuunt, non possunt perpetuò renuere, nisi di-
uino iure violato. Neque verò, in quo quæstionis
est nodus, propterea ministri Ecclesiæ, & dispen-
satores sacramentorum Dei coguntur, aut omni-
bus, aut omni tempore porrigere Eucharistiam,
sed suo iudicio Ecclesia vti diuinitus sinitur, vt
vel subtrahat in tempore tritici cœlestis mensu-
rit. Nam ad hunc ferè modum scholastici scri-
ptores quidam diuinum de satisfactione præce-
ptum interpretantur, vt satisficere quis debeat
pro modo sibi ab eo qui habet Ecclesiæ clausæ
imposito. Itaque potuit Ecclesia hæc Indicana
neophytis suis Eucharistiam subducere; nullo
violato neque diuino, neque Ecclesiastico præ-
cepto. Diuinum sanè, vt dixi, non cogit mini-
stros Ecclesiæ iudicio suo non vti: Ecclesiasticum
verò licet magis expressum definitumque sit, ta-
men cum Sacerdoti audita penitentis confessio-
ne facultas tribuatur in magna Lateranensi Sy-
nodo, vt si ita expedire conseruit, differat à com-
munionem etiam in Paschate penitentem; quod
olim

Sot. in 4.
d. 20. q.
2. art. 2.

Conr.
Lect. 6. 21.

SALVTE. LIBER VI. 457
olim frequentissimum erat, facile interpretari
possumus, non esse sublatam Episcopis, & maio-
ribus Ecclesiæ potestatem differendi per vitam
totam hominem, aut hominum aliquod genus,
cum ita expedire magnis rationibus iudicauerint.
Atque hæc eò à me dicta pertinent, quod
huius Ecclesiæ præsulibus, & doctoribus eam
notam iniuri minimè velim, vt contra diuinum,
& Ecclesiasticum præceptum tandi, & egisse,
& agere existimentur. De qua tota re Concilij
Limenis sententiam subiiciam: Quamvis omnes
Christiani adulti vtriusque sexus præcepto te-
neantur sanctissimum Eucharistiæ sacramentum
accipere singulis annis saltem in Paschate, tamen
huius Prouinciæ Antistites, cum aduertent gen-
terem hanc Indotum, & recentem esse, & infan-
tilem in fide, atque ita ipsorum saluti expedire
iudicarent, statuerunt, vt vsque dum fidem per-
fectè tenerent, hoc diuinò sacramento, quod est
perfectorum cibus, non communicarentur, ex-
cepto si quis ei percipiendò satis idoneus vi-
deretur.

Conc. Lio-
men. con-
stit. 58.

CAPVT IX.

Quod omnino expedit priori consuetu-
dine emendata, Indos fideles
communicare.

Verum hæc hæctenus disputata sunt, vt licere
aliqua ratione neophytos à communione
differe

458 DE PROCVRANDA INDORVM
differe non improbemus : at hoc ita vniuerſe &
perpetuo fieri, vt in his regionibus ferè fit, nullo
modo probare poſſumus. Itaque corrigenda eſt
prorſus conſuetudo iſta, & tam antiſtitum autho-
ritate, quam virorum literatorum doctrina ab
hoc nouo orbe exterminanda. Quamobrem in
illo eodem Concilij Prouincialis decreto, poſt-
quam prior conſuetudo aliqua ex parte excuſa-
tur, in poſterum tamen ita mutatur atque cor-
rigitur : Quoniam verò cõplures iam Indorũ fidei
Chriſtiane doctrinam melius percipiunt, atq; hoc
diuinum Sacramentum non ſolum deuotè cu-
piunt ſuſcipere, verumetiam petunt, & vt fiat ſibi
copia, importunè eſſagitant, placuit huic ſanctæ
Synodo monere, prout ſeriò monet, omnes Indo-
rum Parochos, vt quos audita iam confeſſione
perſequerent hunc cœleſtem cibum à reliquo cor-
porali diſcernere, atque eundem deuotè cupere
& poſcere, quoniam ſine cautâ neminem diuino
alimento priuare poſſumus, quo tempore cæteris
Chriſtianiſ ſolent, Indis etiam omnibus admini-
ſtrent. Quæ pia ſanè, & ſatis conſulta conſtitutio
niſiſlo magis, ex quo edita eſt annos iam nouem
obſeruat, quam reliquo retro tempore : vt hinc
ſatis appareat, non venerationis Sacramenti cœ-
leſtis aut neophytorum ſaluti pleroſque ſacerdo-
tes conſulere, ſed otio & ignauit̃ indulgere,
cum religionem, & prudentiam in neganda Eu-
chariſtia perquam ambitioſè prætexant. Quam
ergo magnopere expediat nouos Chriſti milites
communicare illo pane, qui cor hominis verè
confirmat, etiam ſi rudes illi ſint, & tyrones,
oſtendit in primis totius Eccleſiæ Catholice ab
iſtis primis exordiis cõſuetudo, qua Spiritu ſanctò

*Eadem
conſ. 58.*

SALVTE. LIBER VI. 459
duce omnes Chriſtiani ex ipſo fonte Baptiſmi ad
Sacroſanctã myſteria percipienda perducebantur.
Adeo in Eccleſia Dei certum fuit, quibus eſſet la-
uacrum regenerationis legitime datum, eis cœle-
ſte alimentum concedi debere. Teſtes multi pro-
duci poſſent, ſed vnus nobis Dionyſius Apoſtoli-
ci, & temporis, & Spiritus ſatis erit, is cœle-
ſte baptiſmi enarrans, ita ſcribit, Sacerdotes illum
veſtem baptizati munditiæ congruam induunt,
ſicque indutum rursus ad Pontificem ducunt, ille
diuino ac deiſico prorſus vnguento virum ſig-
nans ſacraſſimæ communionis participem facit.
Et mox tractata intelligentia baptiſmi myſtica, ita
rem abſoluit. In fine autem omnium Pontifex
ita perfectum ad ſacraſſimam Euchariſtiam vo-
cat, atque conſummantium illi Sacramentorum
communione deiſicam tradit. Hæc Dionyſius.
Quod vſque adeo in Eccleſia ſeruatum eſt, vt eos
etiam quos minus conſideratè baptiſmo ablutos
eſſe conſtaret, tamen à communione non prohi-
berent tanquam ſuo iure id exigentes. Conſtat
hoc ex Concilio Toletano, vt alia omittamus,
Qui autem iam pridem ad Chriſtianitatem venire
coacti ſunt (ſicut factum eſt temporibus religio-
ſiſſimi Principis Siſibuti) quia iam conſtat eos
Sacramentis diuinis aſſociatos, & baptiſmi gra-
tiam ſuſcepiffe, & Chriſmate vnctos eſſe, & cor-
poris Domini, & ſanguinis extitiffe participes, &
cætera. Hæc ſanè Eccleſiæ conſuetudo inuiolata
fuit, quòd nimirum Sancti Patres cenſerent ſine
Euchariſtia neminem eſſe perfectum Chriſtianum
atque conſtantem. Adeoque id verum eſt ſenten-
tia illorum, vt beatus Auguſtinus eos, qui non
commu

*Dionyſ. de
Ecl.
Hier. c. 2.
p. 1.*

c. 2. p. 3.

*Conc. Tol.
4. c. 55.*

communicant non plenos Christianos, sed semi-Christianos, aut nondum Christianos definire videatur: Ita enim scribit in Ioannem, Si dixerimus Catechumeno, Credis in Christum, respondet, Credo, & signat se cruce Christi, portat in fronte & non erubescit de cruce Domini sui. Ecce credit in nomine eius; interrogemus eum, manducas carnem filij hominis, & bibis sanguinem filij hominis? Nescit, quid dicimus, quia IESVS non se credidit ei. Et post pauca, Accersit ad illos IESVS, facit in illis salutem, quia ipse dixit, Nisi quis manducauerit carnem meam, & biberit sanguinem meum, non habebit in se vitam, & mox, Quò traiecit per baptismum IESVS, cuius figuram gerebat Moyles, qui per mare traiciebat? Quò traiciebat? Ad Mannam, quid est Manna? Ego sum, inquit, panis viuus, qui de cælo descendit. Manna accipiunt fideles jam trajecti per mare rubrum. Significabat mare illud rubrum baptismum Christi, quò ergo perducit credentes & baptizatos? Ad mannâ. Et nesciunt Catechumeni, quid accipiant Christiani, erubescant ergo, quia nesciunt, transcant mare rubrum, manducant mannâ: ut quomodo crederent in nomine IESV, sic se ipsi credat IESVS. Hactenus Augustinus. In eorum ergo numero reponendi sunt, qui non accipiunt cæleste mannâ, quibus IESVS se ipsum non credit, hoc est inter semi-Christianos, & qui Catechumenorum ordinem non excesserunt. Quætopere autem referat ad fidem confirmandam, ad spem augendam, ad charitatem dilatandam, ad omnem denique Christianæ vitæ rationem promouendam, cælestis illius panis frequentatio, ne-

mo

mo est profusus qui dicendo satis consequi possit. Vnde, obsecro, tantus fidei ardor initio nascentis Ecclesiæ? Erant, inquit, perseverantes in doctrina Apostolorum, & orationibus, & fractione panis. Vnde ad calcandum mundi fastum, vnde ad sustinenda martyria inuicta virtus? Vnde ad glorificandum Christum inuicta virtus? & ignes tanta alacritas animorum? Ex illa, ait Chrysostomus, mensa tanquam Leones ignem spirantes ipsi diabolo formidabiles discedamus. Quid Cyprianus? Idoneus esse non potest, inquit, ad martyrium, qui ab Ecclesiâ non armatur ad prælium: & mens deficit, quam non recepta Eucharistia erigit, & accendit. Multum planè, & supra quam dici potest baptismus homini confert, multum cætera Sacramenta: sed sine hoc omnium Sacramentorum summum; imperfecta cætera sunt, neque vitam Christianam, quam inchoant aut promouent, perficere possunt. An non Dionysius idoneus author est, cui fidem habeamus? At ille sic scribit: Dicimus ergo cætera sacrarum rerum signa, quorum nobis focteras indulgetur, huius diuinis profectò consummatibusque muneribus perfici. Neque enim ferè fas est sacerdotalis muneris mysterium aliquod peragi, nisi diuinum istud Eucharistia augustissimumque Sacramentum compleat. Vsq; adeo Sancti Patres nolunt Christianos Sacramentis cæteris esse contentos. Quid ergo nos tam stolide, vel querimus, vel miramur Indorum gentem nondum firmas in fide, & religione Christiana egisse radices? Baculum panis auferimus, vt Propheta loquitur, & imbecillitatem miramur? Famelicis alimenta diuina subtrahimus, & maciem gressusque titubantes

Ad. 1.

Chry. ho.
61. ad
pop. Ani.
Cyp. l. 1.
epist. 1.Dion. de
Ecl. Hier.
c. 3. p. 1.

Euse. 4.

tes

August.
praef. 11.
in Ioan.

Ioan. 6.

cœlestis panis fructus in neophytis cerni, quam in cæteris, neque immerito. Nam & fide & deuotione nos vincunt; quod nos ipsi abunde fumus experti. Ferè commune prouerbum Indis est eum, qui semel Eucharistiam acceperit, nullum amplius crimen debere committere: quod si quando humana fragilitate admissum sit, tanto animi dolore tanta in seipsum indignatione commotum ad penitentiam venire Indum confeximus, & tam duras de suo scelere poenas exigere, vt ardorem fidei admirari simus. Neque enim tantam inuenimus in Israël: Scimus aliquot per simulationem diuino obrepssisse conuiuio non indutos veste nuptiali, sed abeant simulatores: nos de verè Abrahæ filijs loquimur, quos non dubitamus ab extremo hoc Occidente in mensa Domini cum Abraham, & Isaac, & Iacob præclare recumbere. Certè Eucharistia ipsa pro sua benignitate, & magnificètia nouos mensæ suæ conuiuas largius locupletiusque videtur excipere. Quare cum perpetua totius populi Christiani consuetudine, cum majorum nostrorum ac Sanctoſura Patrum autoritate, cum ratione ipsa perspiciua, cum testatissima experientia doceamur nouis Indorum gentibus supersubstantialem panem communicare, quis deinceps tam erit cœlesti beneficio ingratus, tam negligens salutis fratrum, tam ipsius Christi Iesu gloriæ inuidus, qui non inepo hoc more longissimè relegato, sacram Eucharistiam auidè præsertim petentibus fratribus arbitretur esse tribuendam?

Matth. 23.

CAPVT

462 DE PROCVRANDA INDORVM

Psal. 101. tes accusamus? Propheta se percussum, vt fœnum & aruisse cor suum dolet, quod oblitus sit comedere panem suum: quid agent, qui nunquam illum etiam degustarunt? Nos tamen nihil tot in Christo paruulorum seruitutem interitumque dolemus. Cum deficiat paruulus, & lactens in plateis oppidi, hoc est, cum recens in Christo nati nobis spectantibus, & tacentibus in media Ecclesia intereant præ fame, & quidem cum insent ipsi, atq; auidè diuina Sacramenta poscant, non est qui porrigat, omnes dedignantur, omnes auersantur miseros, vt verè videamus impleri, quod sermo diuinus statim adiungit. Matribus suis dixerunt: Vbi est triticum & vinum? Cum deficeret quasi vulnerati in plateis ciuitatis, cum exhalarent animas suas in sinu matrum suarum. Quod si panis hic cœlestis propriè cor hominis confirmat, si sensum mentis illustrat, si aduersus pericula & hostiles impetus munit, si denique vnus vitam spiritualem conseruat & perficit, quid aliud quaerimus, cur deficiente pane contuant isti vnusquisque ad proximum suum, & contabescant in iniquitatibus suis? Re vera deficiunt in via Domini, quia contra Domini præceptum sinuntur abire jejuni. Contra quicunque hoc cibo reficiuntur, à facie frumenti multiplicantur, & vires quotidie nouas sumunt. Docuis hoc vnus ipse copiosè. Nam quotquot ex Indorum genere à noctis (qui contradicentibus cæteris id ausi aggressique sunt) communicantur hæcenus ea puritate, eo animi robore, à fidei sensu, iis denique vitæ vniuersæ studiis, cæteris præstant, vt merito sacerdotes ipsi mirentur, atque ingenuè cõstentantur ampliores, & illustriores hujus supercœlestis

CAPVT X.

Consulatio opinionis contraria.

Aug. 17. Confes.
AT perfectorum, inquit, panis est ille cœlestis, cibus grandium, vt Augustinus audiuit, crescant, & manducabunt. Imò verò manducant, vt crescant. Neque enim ego Angelorum panem, & super substantialem viroꝝ atque perfectorum cibum esse nego: verum idem cibus est paruulorum, idem infirmorum alimentum. An non diuina sapientia postquam edificauit sibi domum, & excidit columnas septem, & immolauit victimas, & miscuit vinum, & proposuit denique mensam suam, ita alloquitur conuiuias suos. Si quis est paruulus veniat ad me, & insipientibus locuta est, Venite comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis, relinquit infantiam, & viuite & ambulat per vias prudentiæ? Paruulos ergo alloquitur, paruulos inuitat ad cœlestis mensæ conuiuium. Nam cum diuites illi ac præpotentes variis ex causis venire vocati recusassent, Rex qui lautas & splendidas epulas apparatus, seruos suos, vt debiles & claudos, & pauperes accerseret, misit, vsque dum conuiuii domus regia impleretur: atque illud solum in conuiuii expositulauit, quod quidam vestem nuptiis dignam non attulisset. An verò quos Dominus libenter vocat, & gratos habet, hos ministri.

*Rom. 9.**Luc. 14.**Matth. 22.*

ministri iure fastidiant? Certè Sancti Patres, qui panem hunc perfectorum, & viroꝝ in Christo cibum esse voluit, idem debiliũ, & paruulorum viribus augendis, & confirmandis, & medicinam, & alimentum esse aptissimum copiose testantur. Non ergo quoniam minus perfecti in fide, & charitate neophyti sunt, repellendi sunt, sed multo magis inuitandi, & alliciendi, vt vsu ipso panis huius qui cor hominis confirmat, perfecti fiant. Alij stoliditatem & imperitiam barbarorum nobis obijciunt, indignum esse dicentes, si canibus & porcis margaritas projiciamus. Sed qui Christi lauacro purificati legitime sunt, canes certè, & sues illi non sunt. Quod si sensus horum exiguus est, ne tales quidem à se repellit benignissimus Dominus. Diuus sanè Thomas tantæ authoritatis vir iis, qui debilem habent vsũ rationis, non esse denegandum hoc Sacramentum, aperte scribit. Vt enim sensu & ratione parum valeant, multum tamen præstabit amentibus, & phreneticis, quorum si anterior deuotio testata sit, instillandam illis atque infundendam Eucharistiam Sanctorum Patrum Canones iubent. Vsque adeo pluris fuit fructus, quem hoc Sacramento homines percipiunt, quam species quædam religionis, quam multi hoc tempore præ se ferunt. Ac re vera non est tam Indorum sensus exiguus ad percipiendam Eucharistiam, quam Pastorum magna desidia ad porrigendam. Nam vt curam laborumque docendi, & præparandi plebem à se reiciant, ruditatem & imperitiam

*Tho. 3. p. 2. 80. a. 9.**Cõc. Can. 1. 76. 26. g. 6. is qui in infirmitate.*

466 DE PROCVRANDA INBORVM
tiam istorum obtendunt. Non satis discernit
Indus inter cibum factum & profanum, inquis.
At qui potest ille discernere, si tu nunquam hoc
docuisti? Non eam deuotionem asseret, quam
oportet. Quomodo verò asferet, si tu ad cœle-
ste Sacramentum nunquam inuitas? Si neque
dignitatem commendas, neque immensam vti-
litatem doces? Omnino experti sumus ipsi,
quam vehementer excitentur Indi, cum hæc
illis commemorantur, quam omnia & pol-
liceantur, & præsent, vt liceat eis de illo
pane edere. Quanta verò inuidia, quo do-
lore pulsantur cum intuentur Hispanos com-
municantes: quod si quem suorum hac men-
sa dignatum conspiciunt, omnium studia ar-
dent, atque ad sese diffundi eam liberalitatem
vehementer efflagitant. Itaque ad docendam
fidei catechesin, & ad turpia quædam vitia pro-
fliganda ebrietatem præsertim, nullum reme-
dium præsentius experti sumus, quam vt Sacra
communio præmium proponeretur iis, qui & fi-
dei dogmata optimè teneant atque exponerent,
& mores Christianos atque honestissimos præ se
ferrent. Certant inter se, cum ista audiunt, & gra-
tissimum habent, cum admittuntur, refectique se-
mel cibo cœlesti puritatem mentis, & corporis
multò studiosius quam Hispani conseruant, vt
redire liceat ad mensam illam, ardent exoptant.
Hoc Parochi complures minus credunt. At nos
non longè posita loquimur, faciant ipsi pericu-
lum, si zelum Dei habent, ac non negligentia
prætextum querant. Sed qui grauius & proba-
bilis videntur morem istum suum defendere,
illud

illud obijciunt, quòd non tutò præbeat Eucha-
ristia neophytis, quippe qui veterem supersti-
tionem non satis excucint, fierique possit vt in-
dignum aliquid in Christi corpus designent, cum
non constet satis animo an sint fideles. Istorum
flagitia vilita commemorant, sordes præsertim
catnis, & remulentiæ. Talibus potrigere sacra-
mentum nihil esse aliud quam in cloacam aut
sentinam projicere. Quibus equidem responde-
bo non abique probatione, & examine panem
illum præbendum esse neque nouis, neque veteri-
bus Christianis. Quod si quis est fornicator, aut
ebriosus, aut idolis seruens, cum eiusmodi etiam
communem cibum capere Apostolus vetat, nedù
cœlesti mensa communicare. Verum hoc neq; om-
nium neophytorum est, neq; illorum tales sunt
aliquando morbi aliter in illis curandi sunt, quam
in cæteris fidelibus, quorum nouimus corruptos
mores, & vitam admodum flagitiosam legitima
pœnitentia & confessione detergi, atque ita salu-
biti satisfactione purgatos, vt ait Leo Papa, ad cõ-
munionem admitti. Cur igitur non idem apud In-
dos indulgentia erit, quibus eo magis cum labun-
tur venia danda est, quod ignorantia potius, & im-
becillitate quadam, quam animi perueritate labo-
rant. Itaque vel ad ipsa istorum vitia amputanda &
tollenda singularis remedij est, diuinã communiõ-
nẽ iis, qui ab ebrietate, & cæteris sordibus diligen-
ter cauent, præmium ponere. Neque enim vbi per-
specta est superstitionis antiquæ aut ebriositatis,
aut fœdæ consuetudinis macula, ad altare In-
dus debet admitti, nisi contraria opera illam ma-
nifestè & diligenter cluerit. Nam etsi veniam

1 Cor. 5.

Le) 1. De
penit. d.
1. c. mul-
tiplic.

4. Reg. 14.

Abfaloni filio, Ioabo interpellante sapientissimus David negare non potuit, ingressum tamen Hierusalem à suo conspectu per biennium abstinere iussit. Intelligant Indi quod communione priuantur non esse nationis, sed criminis: & vniuersum Christianis concedatur, sed non Christiano dignis moribus subtrahatur. Neque ego nimiam modo frequentiam Eucharistiæ in Indis probo, fortassis enim facilitas contemptum pariet. Sed illud contendo, vt quotannis nisi ex certa causa communicentur, vt Ecclesia præcipit, tum præcipue, vt cum de vita exeunt, & ritè sacerdoti confessi sunt, viatico necessario ne priuentur, quemadmodum habet Nicænus Canon. Quinam autem indigni, ineptive sunt, quibus Angelorum panis præbeat, sacerdotum ipsorum audita confessione cæterisque perceptis, iudicium esto. Sacrilegiorum verò, quæ quidam aut metuunt, aut insimulant, profectò periculum nullum est, aut perquam rarum. Neque enim Indi Iudæorum more auerti sunt à mysterio Christi, neque est timendum, ne contumelia afficiant sumptam Eucharistiã, quam reuera venerantur, neque eius generis exempla hæcenus certa vidimus, quin potius quod ad æternum cultum attinet, multò quam veteres Christiani ad religionem propensiores sunt. Quod si pueris olim, & phœnicis Eucharistiã dabatur, vt Ecclesiasticæ historiæ copiose testantur, neque id contra religionem censebant sancti Patres, cur illi sacramento fiat iniuria, si pauperes & egentes iuxta Psalmum edant, & saturentur, qui si iudicio aut doctrina minus interdum vigent, id

Psal. 11.

fatis

fatis animi pietate, & fidei necessitate compensant? Paruuli sanè panem petunt, & ad sacramentum desiderio, & Fide anhelant, sed qui frangat docendo, & comminuendo eorum capiti conuenienter, rarus omnino est. Preparare ergo debemus Indorum mentem & Fidem, atque ita probatis, & preparatis panem cœlestem dare: sed (quod plerique facimus) quia præparare pigeat, ad accipiendum indignos acculare magis placet.

CAPVT XI.

De necessitate Confessionis.

AD Pœnitentiæ sacramentum venio, quod à patribus quartum numeratur, quamvis vulgò Eucharistiã præire soleat. Est autem Confessio peccatorum post baptismum lapsis non minus necessaria, vt est à Spiritu sancto in Concilio Tridentino definitum, quam nondum regeneratis ipse baptismus. Quod si vbiq; gentium singularis hæc medicina imbecillitatis humanæ cognoscenda prædicandaq; est, nouis certe Indorum populis post fidem Christi, nihil est & crebrius & accuratius repetendum, quod vna hæc salutis illorum spes superet. Paulus prædicabat Fidem in Iesum Christum, & pœnitentiã in Deum. Christi ille quidem tantam volebat apud homines autoritatem existere, vt non tam crebrò in Deum credere eos admoneret, quod faci-

Ses. 14.

CAP. 3.

AB. 10.

G g 2 le

le sensus humanus admittit, quam in Iesum Christum, ut eius diuinitas esset testata, coque fides perfectior quo sensu humano superior. Contra, Pœnitentiam in Deum maluit dicere quam in Christum, ut cum criminum quisque suorum meminisset, Deum ipsum non hominem solum sibi offensum, & iratum cogitans, vehementius doereret. Quoniam vero pœnitentiam etiam ante baptismum ita necessarium esse constat, ut tamen sine baptismo vel re vel voto suscepto non sufficiat, consequens est prorsus, ut qui primam regenerationis stolam maculauit, & pœnitentia indigeat, & per clauis Ecclesie gratia restitui debeat, sine quibus salutis aditus nemini post baptismum lapso patere potest. Barbaris autem, quorum est sensus natura imbecillior, Fides verò non admodum excitata, rarum est valde, ut perfectus ille dolor, quem contritionem dicimus, de criminibus commissis hæreat, quo magis diuinæ medicinæ auxilio excipendi adiuvandique sunt, ut quod hominis operi deest, cœlestis sacramenti vis suppleat. Nam quòd Absolutionis beneficio dolor ille non vsquequaque perfectus, qui à plerisque attritio, à nonnullis imperfecta contritio vocatur, valeat ad salutem & primam iustificationis gratiam consequendam, tam mihi certum est, ut inter Catholica dogmata propemodum numerandum putem. Neque obscure Tridentini Patres id docuisse videntur, cum eam attritionem, quæ per se non iustificat, ad iustificationis gratiam in sacramento Pœnitentiæ impetrandam valere declarant. Mihi verò & ratio

*Conc. Tri.
sess. 14.
cap. 4.*

aperta persuadet, cum per clauis Ecclesie detur vera absolutio culpæ, idque per se & ex propria institutione, cum sit etiam morbi lethalis medicina præfens, sit lepræ ostensæ purificatio operatoria, sit denique mortuæ animæ à morte peccati excitatio, quemadmodum sanctorum Patrum literæ produnt: tum maximè me confirmat quotidiana diuinæ operationis experientia, sit tamen occultæ operationis experientia dici debet, fiducia quædam de multorum hominum salute certissima. Cernimus planè innumerabiles animas minus perfecto dolore pro seclerum magnitudine commotas ad hoc sacramentum accedere, quibus postquam quod in nobis situm est, præstamus, & de Dei immensitate confisi sacramentum absolutionis impendimus, adeo cœlestium donorum, quantum homini consijcere datur, testimonia non obscura succedunt, ut nihil aliud cogitare possimus, quam quod verissima bonitas dixit, *Quæ solueritis in terris in cœlis soluta erunt.* Quamobrem non est cur quisquam de Indorum salute desperet, neque eorum tenues conatus, & examinationes conscientiæ, & minus accuratas peccatorum enumerationes, & doloris non vsque adeo expressa signa, & cætera pro eorum captu non magna contemnat: sed quantum potest, ipse adiuuet fratrem, & infirmum, ut ait Paulus, in fide assumat, agat denique quod potest, id verò omne, quod reitit, diuinæ clementiæ committat securus, qui exiguo facillè concedit misericordiam, & laborantem ac lassum reficit, & hoc habet ipse refrigerium, si reficiamus agrotum, & sciamus animam lassam sustentare

*Matt. 18.
Ioh. 10.*

*Rom. 14.
Sap. 6.
E/sai. 28.*

E/sai. 50.

472 DE PROCURANDA INDORVM
sermone, & de tenui offerentem Domino, quod
habet, non aspernemur. Equidem horum mise-
rorum confessiones imperitas securius audio,
quam hominum præpotentum expolitas, & ma-
gna doloris significatione profundas. Cum ergo in
hoc sacramento vnica sit spes salutis Indorum, præ
omnibus & diligentius & crebrius meditandum
prædicandumque erit.

CAPVT XII.

*Confessionis peccatorum vsum Indis in sua
superstitione fuisse.*

Illud autem merito mirari quispiam possit,
Confessionem peccatorum etiam occultorum,
& grauium celebri vsu apud hosce barbaros lon-
gè ante Christi Euangelium auditum, frequen-
tatam. Erant sacerdotes non pauci huic ipsi mu-
neri assignati, qui plebis audiendis confessioni-
bus vacarent. Atque ad singula deprompta pec-
cata ex manipulo quodam fœniculum frangens
sacerdos, ab eo videlicet crimine liberum pronun-
tiabat. Vnde apud superiores Prouincias Ychu-
sytres eiusmodi sacerdotes vocabantur. Ac vt mi-
hi quidem narrabant Chucuii Parochiarum præ-
positi, non omnes omnium criminum absoluen-
dorum parem potestatem habebant: sed grauiora
quædam facinora apud primarios veluti Pon-
tifices deponere vsus erat. Hanc ergo consuetudi-
nem inter idololatrias barbaros religiosè obser-
uatam

SALVTE. LIBER VI. 473
uatam mitari, vt dixi, merito possis. At illud
non admirationem sed stuporem mihi propemo-
dum affert, valuiffe tantum Diaboli hominum-
que mendacium apud homines, vt non solum oc-
culta crimina proderent, sed sæuas etiam penas
sibi pro iis iniungi æquo animo paterentur. Iube-
bantur sæpe expiandi adulterij aut alterius sceleris
causa, durissimo saxo ad scapulas tundi forti-
ter, interdum à iuuenibus diu virginis cædi, non
raro si sceleris magnitudo acerbius aliquid postu-
lare videretur, in excelsam atque omni solatij
genere destitutam rupem secedere, & longum ibi
æuum, ferarum more traducere. Complura iam
eius generis narrat, quæ fabulis similia videri
possent, nisi nobis superstites adhuc senes, quos-
dam decrepitos eo munere olim apud suos fun-
ctos viri fide digni ostendissent. Causam ego hu-
ius consuetudinis, barbarorum illam potissimum
probo, quod Diabolus per omnia in Dei simili-
tudinem etiam nunc insanens, sicut se Deum
adorari & salutari mortalibus illius persuasit, ita
Dei veri sacramenta religiosaque instituta trans-
ferre ad se falsa quadam imitatione contendit.
Nam quò aliò spectat, quod in Cuzquensi vrbe
Ingarum imperio celebri, Eucharistia nostræ vm-
bram quandam & simulachrum adhibendum
curauit? Cum ex massa sacrificij nescio cuius san-
guine aspersa buccellas quasdam solemnes singuli
acciperent, atque comederent, quibus Princi-
pis Ingæ fidem, & societatem sibi cordi esse vs-
que ad fundendum pro ipso sanguinem testaren-
tur. Atque ad eum modum festo quodam die pe-
regrini præsertim atque aduenæ communicant.

474 DE PROCVRANDA INDORVM
Prætereo Trinitatis imaginem in Tangaranga
apud Sacacas veteri more cultam, omitto alia
complura, quæ curiose huc accersere possem: quibus
cum fidem olim barbari haberent, minus diffi-
ciles ad credendum, cum nostra narramus, se
se præbent. Sed dissimulari profectò non potest,
quam nobis erubescendum sit, quod à Satanæ
ministris superemur, cum ad salutares & diuini-
tus institutas confessiones persuadendas pigriores
simus quam illi ad seuas illas suas carnificinas.
Gratulandum verò est in tanta mentis humanæ
cæcitate, esse aliquem scelerum sensum, non-
nullum conscientie aculeum, quo tranquillita-
tem suam occulto veneno exposito quærere quo-
dammodo cogitur. Et quia vera remedia minus
occurrunt, falsis se saltem, vt potest, recreat,
atque sustentat. Tanta est culpæ intus latentis
vis. Quo magis fidere debet Christi seruus, &
veram peccatorum omnium medicinam pœni-
tentiam per salutarem confessionem ostendere.
Facile sibi persuadent Indi Confessionis Sacra-
mentalæ vltim & vim, neque reculant certè me-
dicum (& si plerique contra calumniantur) mo-
do eum esse percipiant, qui verè medicus sit, non
infectus carnifex, aut avarus prædo animarum.

CAPVT XIII.

De peritiâ Indiæ lingue confessionibus
audiendis necessaria.

QValem verò esse oporteat medicum, quo sa-
lucis animarum zelo feruere, quæ peritiâ ape-
riendis

riendis curandisque vulneribus præditum, satis
vt arbitror, supradixi. Attamen sermone Indici
peritiâ quantopere desideretur, hoc maxime loco
apparet. Cum neque pœnitentium crimina agno-
scere neque salutariter providere nisi linguae mini-
sterio possit, Cuius qui experts sit, turrim Babeli-
cam non Euangelicam is ædificet, necesse est. Et
quamvis inter viros Theologos satis conueniat,
confessionem etiam per interpretem reddi,
atque accipi posse, ijdem tamen æque consen-
tiunt, nulla aut diuina, aut Ecclesiastica lege ho-
mines ad eam confessionis modum compelli,
quippe cum lex Dei suaui & æquitatis plena no-
lit cum tanta sua molestia ad confitendum pecca-
torem cogere, cum præsertim pudore metuque
humano, qui vbi tertius adest testis aut arbiter,
maximè virget, ne confessiones integræ sice-
æque fierent, merito verendum esset. Quam-
robrem consultè factis in Limensi Synodo Pa-
tres ne Indorum confessiones per interpre-
tem Parochi exciperent, graui proposita mul-
ta vetuerunt. Quod tamen decretum non eo
pertinet, vt non liceat sponte sua volentes In-
dos per interpretem confiteri morbo præsertim
periculoso oppressos audire, vbi sacerdotis Indi-
cæ docti copia deest, atque eo saltem modo ho-
rum saluti consulere, quod à quibusdam religio-
se factum nouimus, & ratio ipsa monet, vbi
pœnitens ipse iacturam eam omnem præ salu-
tis suæ desiderio contemnit, non oportere spi-
ritualem medicum labori, vel suo, vel illius par-
cere. Neque verò hoc Sancti Leonis antiquo

S. Th.
de reliqui
in 4. d.
27.

Concil.
Lim.
Con. 49.

Leo epi-
Canoni fol. 78.

Canon contrarium est, qui solum reprehendit, & vetat: Ne populi auribus professio publicè recitetur, cum reatus conscientiarum sufficiat solis sacerdotibus indicari confessione secreta. Nam & nonnullas confessiones cum alij plures interessent ab antiquis Christianis factas esse historix produnt, & hi ipsi barbari scelerum suorum noticiam falsis sacerdotibus reddere frequentem corona non verebantur. Verum quia hoc & rarum est, vt pœnitens libenter accipiat, & quæ necessitate sunt, præter legem sunt, nullo modo potest salua conscientia Parochi munus usurpare, qui per se ipsum Confessione populi sibi commissi hoc est sine interprete audire non possit. Quod si bona fide præfecturam non tam à se quesitam quam ab Antistite suo sibi impostam agat, & quamvis non omnia optimè intelligat quæ pœnitens loquitur, plurima tamen & communiora & grauiora non ignoret, atque ipse vicissim opportuna consilia adhibere mediocriter possit, non erit deterrendus ab eo officio sacerdos, cum peccatioribus præsertim desunt, & zelo ipse spiritus sermonis inopiam abunde compensat. Tutissima res obedientia est, & sola, vt Damascenus ait, citta periculum.

*Damasius
Hister.*

CAPVT XIV.

De prudentia Sacerdotum & tolerantia.

Sermonis ergo Indici peritum oportet esse sacerdotem: verum non minus morum & ingenij

nij Indici peritum. Idololatriæ genera & flagitiorum & cætorum, in quibus frequentiores sunt, vel experientia ipsa discet, vel aliorum commemoratione cognosceret. Sunt etiam nonnulla commode litteris commendata. Ex quibus omnibus ipse sibi Indicem conficiet, ad quem confessiones examinet, quatenus opus esse prudentia persuaferit. Neque enim omnes eodem modo examinandi erunt. In eum vsum tum ab alijs, tum à nostris nuper Confessionalia quædam perscripta sunt, vtraque lingua his regionibus communi Quichua, & Aymara, quæ rudibus, & tyronibus magno adiuuamento esse possunt. Quamvis autem & peritia sermonis, & industria opus sit, tamen ad confessiones audiendas neophytorum sacerdos longè sibi ampliore patientiam, & animi tranquillitatem comparare debet. Hæc enim præcipua supellex est, cuius maximè inopia fit, vt nihil propemodum in curandis conscientijs Indorum plerique proficiant, plurimi etiam deteriores reddant. Atque in nostris sanè sacerdotibus illud miraculi loco inter se se Indi vulgè & suspiciunt & celebrant, quòd Patres ij sint, qui confitentem audiant libenter, quantumcunque ille in suis explicandis criminibus immoretur, & postquam quæ in mentem venerint, finem dicendi fecerit, tum præclaris quibusdam interrogationibus, quæcunque memoriam effugerunt, meminisse cogant, atque ipsas viscerum fibras veluti aperiant. Cuius rei nouæ scilicet, atque inusitata adeo celebris fama plerosque commouit, vt longissimis itineribus ad nostros venientes viderimus, nihil aliud præferentes, quam vt contingeret peccata

478 DE PROCURANDA INDOREM
cata apud hosce Dei ministros (ita enim illi lo-
quantur) deponere , qui libenter audiant , quæ
quisque confiteri cupiat , & se se accusantem pec-
catorum benigno sermone recreent , atque eri-
gant , & quod omnium maximum prodigium
putant , audita confessione nihil sibi neque pretii ,
neque elemosinæ loco dari patiantur , quin potius
si qua re Indus indigeat , opem ipsi libenter
ferant . Qua opinione incredibile est quantum In-
di profecerint , vt nullo modo dabitare possimus
penitentiam his gentibus à Domino Deo datam ,
ministorum culpa fuisse minus hætenus fructuo-
sam , eandem futuram fructuosissimam , si vel me-
diocrem animi alacritatem in excipiendis infirmis
medici spirituales præferant . Sunt ergo Indi au-
dicendi rolanter , sunt inuitandi benigne , eri-
gendi sapienter , sunt denique in omnibus æquo
animo ferendi . Charitas enim omnia sustinet , om-
nia suffert , & in spiritu lenitatis præoccupatum
aliquo delicto instruere docet .

I. Cor. 13.
Gal. 6.

CAPVT XV.

*Quòd Confessiones non sincere fiant ,
potius sacerdotum , quam Indo-
rum fieri culpa .*

Quibus ex rebus facile intelligere possumus ,
quòd plurimi Indorum malignè sacramen-
to penitentiae abutantur , non sinceræ , neque
integras peccatorum confessiones facientes , sed
fuga

fucatas ad speciem , & mutilas , non tam ad iplo-
rum referendum esse maliciam , quam ad Paro-
chorum sauos mores , & imperiosam quandam
austeritatem , qua infirmum & scabiosum pecus
fastidiunt , & calce abijciunt , qui errantes oves
funda potius & laculo terrent , quam sibilo leni
colligunt ; immemores profusus illius magni pasto-
ris , qui dixit , Sibilabo eis , & congregabo illos ,
quia redemi eos . Profecto si fideles Hispani con-
fessionum nacti essent talem , scientem & magis
finire properantem , quam audire omnia curan-
tem , tarus omnino , qui integras confessiones fa-
ceret . Metus ergo Parochorum , & quod ex me-
tu oritur odium , cogit Indos nihil veri & sincè-
ri apud illos dicere . Cuius rei nullo alio testi-
monio opus est , quàm quòd sacerdotem nacti be-
nignum , patienter audientem , & commiserantem
potius , quam superbe indignantem , certatim ad
Confessiones faciendas nullo urgente accurrunt
illi ipsi Indi , qui Parochis suis vix vi post an-
num , vt confiteantur , adduci possunt . Incredi-
bile est quot millia confessiones generales fecerint
apud eos religiosos , quos sibi vere patres
arbitrantur , quam sponte , quam aperte , quo
animi dolore , qua sui detestatione infandissima
etiam scelera totius antea vitæ detegant , qui-
bus lachrymis , quo gemitu , & singultu corpus
suum acerbè tundentes ac vellicant , & sese
totos intimo merore conficientes , quod iam
tandem Parochi non pauci , & agnoscere , &
admirari cæperunt . Quid oro est , Cur Indus
cum ita ægotat , vt mortem sibi impendere exi-
stimet , vltro accersit Parochum , & intimas con-
scientiæ

Ezech.
34.

Zach. 10.

480 DE PROCURANDA INDORVM
scientiæ plagas exponit: Profectò Fidem suam
satis Indus, cum fingere nihil est opus, ostendit.
Itaque moriturus libenter crimina omnia etiam
immania prodit, quod tamen sospes sæpe facere
reular. Hic quis non videat metum hominis me-
tu mortis superari? Quod si sanus, & saluus ho-
minis asperitatem & minus sibi æquum animum
minimè offenderet, facilius ac libentius res ipsas
vt sunt, proditurus esset.

CAPVT XVI.

*Contra errorem illius, qui scripsit Con-
fessiones ab Indis esse tollendas.*

QVò magis ridenda est (si modo risu ac non
potius acri dolore tam absurda blasphemia
excipi debet) Theologi illius sententia, qui op-
timè consultum iri Indis & dixit, & scripsit, si con-
fessionum obligatio tolleretur, Ne tor, inquit,
& tam graua sacrilegia perpetrare cogantur.
O stultam hominis vocem, qui cum sibi sapienter
Indorum saluti consulere videatur, nihil aliud
agat, quam vt illos interire vnico sublaro reme-
dio cogat! Si peruersis remedio quouis abutenti-
bus ista est ratio medendi, tolle matrimonia, ne
adulteria fiant, aufer Ecclesias & sacra omnia, ne
sacrilegi sint, denique nullù sit humanæ imbecilli-
tatis remedium, ne malitia conuertat in virus.
Quin potius apud rectè ac sapienter æstimantem
omnia est, plaris quod pauci electi per medici-
nam

nam sanantur, quam quòd plurimi reprobi per
illius abusum deteriores fiunt. Atque hæc quidem
ita dicuntur, quasi consultationis humanæ esset
de Pœnitentiæ Sacramento censeat: cum vero vt
sacrofancta Concilia tradunt, totiusque consen-
sus Ecclesiæ, diuini iuris illud sit, diuinæ autho-
ritatis, neque aliud post baptismum lapsis reme-
dium superesse Christus Dominus sanxerit, quam
insanè, imò verò quam hæretice prorsus dici-
tur, vt confessionis faciendæ obligatio abroge-
tur iis, quibus nulla est alia salutis relicta spes?
Quin nos ipsos potius accusamus, atque emen-
damus, & animarum medici efficiamur, & pa-
tres nos non satellites esse meminimus? Hæc
enim expedita, & certa ratio est ad euitanda
sacrilegia, quæ in confessionibus Indorum per-
petrantur.

CAPVT XVII.

*Quas satisfactiones Indis iniungere
oporteat.*

QVas autem satisfactiones iniungere conue-
niat, prudentia docebit. Cum intimo ipsi
scelerum suorum dolore pullantur, vltro pergra-
ues sibi imponi flagitant: & si sacerdos indul-
gentius forte se gesserit, ipsi eas arripiunt. Ad eò
feruor spiritus, vbi semel accensus est, magnos
conatus excitat. At plerique imbecilliores sunt,
neque ea animi firmitudine, vt tam graues pœ-
nas

*Copie Tri-
sef. 14.
ca. 6.*

482 DE PROCVRANDA INDORVM
nas de se exigant. Quid ergo? Abiciendine erunt?
An expectandú vsque dum spiritus ita calefcat.
vt pares delictis penas exoluere velint? Id quidem
est, & Dei potius dono, quam hominis industria
sperandum. Ergo quod Christus oui erranti præ-
stitit, vt vix dum ab errore conuersam, vt Dio-
nysius dixit, in humores factos attolleret, id
ipsum Christi imitatori faciendum est, si salutem
hominum amat, vt non plus imponat oneris,
quam ferre illum posse viderit, atque in se, quod
fratri deest, suppleat & peragat, adimplens ea,
quæ defunt passionum Christi pro membro ip-
sius. Nam sicut alienorum peccatorum participes
efficiuntur, qui leuissimas satisfactiones pro
grauissimis delictis iniungunt, vt sancti Pa-
tres tradiderunt: ita Pharisaorum est, alliga-
re onera graua, & importabilia. Christi san-
guinem non infideliter dispensare is credendus est,
qui se se viribus penitentium accommodat, cum
præsertim non tam animi prauitate quam infirmi-
tate quadam maiora non audent, mitiora libenter
subeunt. Salutares igitur satisfactiones Indis in-
iungere oportebit ex iis præsertim, quæ aut con-
suetudine, aut commoditate freti non mendaci-
ter se se peracturos polliceri videantur: ita pro-
sus vt excitentur potius quam terreantur, ne odio
in sacramentum concepto, cum opus deinceps
fuerit, redire ad medicum perhorrescant.

*Dion.
ap. 1. 8.*

*Cone. Tri.
ses. 14.
cap. 8.
Matt. 23.*

CAPVT

CAPVT XVIII.

De Extrema-vnctione.

Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros
Ecclesie, & orent super eum vngentes eum in
nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum,
& alleuiabit eum Dominus, & si in peccatis fue-
rit, dimittentur ei. Hoc sacramentum Extrema-
vnctionis à Patribus sacramentum exeuicium voca-
tum est, & totius vitæ Christi inæ consumma-
tium existimatum, quo Dominus clementissi-
mus finem vitæ tanquam firmissimo præsidio mu-
niuit. Nam etsi aduersarius noster occasiones per
omnem vitam quæret & capret, vt deuorare ani-
mas nostras, quoquomodo possit, nullum tam-
en tempus est, quo vehementius ille omnes ver-
futuræ suæ neruos intendant, ad perdendos nos pe-
nitur, & à fiducia etiam, si possit, diuinæ misericor-
diæ deturbandos, quam cum impendere nobis exit-
um vitæ perspicit. Vnctio ergo hæc sacra delicta,
si qua sunt adhuc expianda, ac peccati reliquias
abstergit, & ægroti animam alleuiat & confir-
mat, magnam in eo diuinæ misericordie fidu-
ciam excitando, qua infirmus subleuatus, & ren-
tationibus Dæmonis calcaneo insidiantis facilius
resistit, & sanitatem corporis interdum, vbi saluti
animæ expedierit, consequitur. Hæc sunt quæ Fi-
delibus omnibus ex tam salutari sacramento pie
suscepto bona conferri sancta Synodus Tridentina

*1ac. 5.
Ex Cone.
Tri. ses.
14. c. 1. &
cap. 2. de
extima.
vna.*

H h doct:

484 DE PROVVRANDA INDORVM
docet: à quorum consortio & fructu cur obsecro
excludantur nouæ stirpes Indorum, cum
baptizati sint sicut & nos, & Fidem eandem pro-
fiteantur, & in mortis discrimine sibi ab Eccle-
sia auxilium præberi vehementer cupiant? Ma-
gnæ hoc inhumanitatis in fratres genus est,
cum præfertim si qui omnium mortalium, hi ma-
ximè cum extremi temporis tenentur angustiis,
præsidio Ecclesiastico indigeant. Etenim idolorum
pontifices & uenefici, quorum hodie quoque ma-
gna copia superest, qui summopere Christianæ
religioni obstitunt, cæterosque decipiunt, ij omni
opera & ratione ægrotis periclitantibus periu-
dent, vt iuxta prædicam suam superstitionem apud
ipsofmet confiteantur, atque idolis sibi placandis
& conciliandis sacrificia offerant: multaque alia
impiè & sacrilegè præcipiunt miseris, qui vt sunt
natura timidi, minusque ad Diaboli fraudes cog-
noscentas instructi, tum antiqua consuetudine
alliciente, & mortis periculo terrii facile eiusmodi
fallacibus promissis animum adhibent. Quam-
obrem aduersus hos filios Belial, veritatis inimi-
cos, qui vias Domini rectas nõ cessant peruertere,
& alliciunt animas instabiles in æternam damna-
tionem, opus est Christi tyronibus firmissimo ali-
quo præsidio: nullum verò excogitari potest diui-
no Extremæ vñctionis Sacramento præstantius.
Consil. 75. Quibus rebus adducta Synodus Prouincialis de-
cernit, & præcipit, vt sacerdotes nullo modo In-
dos fideles iam rite confessos, aut si minus id licuit,
contumionis signa præ se ferentes sine hoc tam sa-
luti remedio de vita exire patiantur. Et decretum
quidem totius Ecclesie ad omnes fideles in ge-
nerali

Ex Con-
cil. Lim.
consil. 75.

Art. 13.
2. Pet. 2.

Consil. 75.

SALVTE. LIBER VI. 485
nerali Concilio legimus, peculiare verò ad In-
dos fideles in Prouinciali Synodo repetitum, &
magnopere commendatum cernimus: vtrumque
vero re ipsa vsque adeo neglectum vt pene sacrile-
gij loco sit, si quis de Indo infirmo vngendo cogi-
tet. Neque ego sanè intelligo quovsq; tam stoli-
da nostrorum consuetudo ferenda sit.

CAPVT XIX.

De Sacerdotio.

DE Sacerdotio inter Indos pauca sanè præci-
pienda sunt. Nam quod ad ipsos atinet, fat-
sciunt ordinem esse ministrorum à Domino in-
stitutum, vt & Deo seruiant, & populo præsent, illi
ad altaris sacrosancta mysteria, huic ad remittenda
peccata, & verbum Dei proponendum, autoritate
diuinitus data. Atque vñam vt hi sacerdotium
venerantur, & tanquam munus cœlestè suspi-
ciant, ita nos vitæ sanctitate tanto muneri pares
essemus. Illud autem prudenter est à maioribus
constitutum, vt nemo ex Indorum genere, sa-
cerdotio aut gradu aliquo Ecclesiastico done-
tur, neque sacras vestes in ministerio induat: tan-
tum vt liceat Indis fidelibus inseruire altaribus
acolythorum more, in choro psallere, ædituo-
rum officio fungi, superpelliceis inter hæc tan-
tummodo indui. Nam inferiora hæc ad eos co-
hortandos, & in religione Christiana confirman-
dos plurimum valent. Misericè his delectantur, &
H h 2 primo

Con. Lim.
Consil. 74.